

Bestemmelser; som i saa Henseende ere givne i Frdn. af 1829. Naar den ærede Rigsdagsmand fastholder dette, vil han vistnok finde det i sin Orden, at der er Tilfælde, hvor man bør sætte saadanne Kirker under Stiftsøvrighedens umiddelbare Bestyrelse. Dette vil navnlig være Tilfældet, hvor en Kirkes Bestyrelse, blot for at den kan blive fri for at hde Bidrag til andre Kirker, gjør utrolige Dpoffrelser med Hensyn til sin egen Kirke. Jeg har saaledes seet et Tilfælde, hvor der var Anledning for en Kirke til at hde Bidrag til et stort og vigtigt Foretagende i det samme Stift i Overeensstemmelse med Lovens Bestemmelse, men hvor dette var Vedkommende saa modbydeligt, at de vidste at finde snart paa et og snart paa et andet Byggeforetagende for at blive frie derfor.

Tilbage staae de to Paragrapher, som i særdeleshed have givet Anledning til Paakaanke, nemlig §§ 5 og 37. Den ærede Rigsdagsmand (Steel) har fuldkommen Ret i, at Meningene med Bestemmelsen i § 5 ikke er, at der skal være Plads i Kirken for alle dem, der boe i Sognet og som kunne komme i Kirke, men kun, at der skal være et beqvemt Sæde til Sognets Kirkegængere. I det oprindelige Forslag var det bestemt, at der skulde være Plads til Sognets Communicanter; men man fandt denne Bestemmelse for streng efter vore Forhold, skjøndt det vistnok egentlig var derfra, man burde gaae ud. Saaledes som Lovforslaget nu er affattet, skal Erfaringen vise, at der ikke er Plads; men man har anseet det for at være en saa betydelig Byrde, man kunde komme til at paalægge Gierne, at man har sagt, at det Spørgsmaal, om Erfaringen viser det eller ikke, kunde forlanges paakjendt af Domstolene. Det er saaledes paa ingen Maade bethdningsløst, naar der staaer i Lovforslaget, at det kan forbres paakjendt af Domstolene, hvorvidt Erfaringen kan siges at vise, at der ikke er beqvemt Sæde til Sognets Kirkegængere. For mig staaer det afgjort — skjøndt jeg ikke veed, at Spørgsmaalet har været underkastet Domstolenes Paakjendelse — at der maa paahvile Kirkeierne en Forpligtelse til at udvide Kirken, saa afgjort, at jeg ikke vilde have Betænkelighed ved at gjøre dette Spørgsmaal til Gjenstand

for en særlig Sag. Hvis nogen af de ærede Rigsdagsmænd kunde finde en beqvem Leilighed dertil, saaledes, at der indrømmedes, at der ikke var Plads nok, men nægtedes, at man derfor skulde udvide Kirken, vilde det være mig hjært at faae denne Sag bragt ind for Domstolene. Det forekommer mig, at naar man iøvrigt fordrer visse Egenstaber ved en Kirke, for at den kan være tjenlig til Gudstjenestens Afholdelse, saa er det den allerførste Betingelse, at der maa være Plads, at man maa kunne komme ind, hvis man vil have, at den skal fyldestigjøre Formaalet. Jeg vil i saa Henseende henvise til, hvorledes man forholder sig med Hensyn til de Døde, og man har dog vel ikke i den Retning større Forpligtelser imod dem end mod de Levende. Det vil være den ærede Rigsdagsmand bekjendt, at naar de Dødes Antal bliver for stort, saa udvider man Kirkegaarden, og det er da Kirkeieren, der skal sørge for at give de Døde Plads; men det forekommer mig ogsaa i høt Grad overeensstemmende hermed, at det ogsaa er ham, der skal skaffe de Levende Plads. Man vil ogsaa i de ældre Bestemmelser finde noget Analogt. Der er, som bekjendt, en Lovgivning om, at der af Huusmænd og Underster er tillagt Kirkeierne visse Indtægter, men forsaavidt Kirkeieren ikke skaffer Plads til dem, saa giver en Forordning for Norge af 1734 den udtrykkelige Bestemmelse, at de saa heller ikke skulle oppebære denne Indtægt. Jeg finder det saa ganske stemmende med, hvad der ligger i Sagens Natur, at det er det Mindste, man kan fordre, at der i Kirken skal være Plads. Hvis Lovforslaget i visse Henseender skulde synes at gaae for vidt med Hensyn til Drettelsen af nye Kirker, da maa dog ikke oversees, at det i visse Tilfælde kan være overordentlig hensigtsmæssigt at bygge en heel ny Kirke istedetfor at udbedre en gammel; men skulde imidlertid Thinget i saa Henseende have Betænkeligheder, kunde det jo fortjene at komme under omhyggelig Overveelse, om man derved gaaer Kirkeierne for nær.

Den ærede Rigsdagsmand, der først havde Ordet (Steel), angreb tillige § 37, og en anden æret Rigsdagsmand (F. Nielsen) sluttede sig hertil. Det vilde have været mig hjært, om